

УДК 140.8:[141.7:124.1]

М. М. Шевченко, к. філос. н, доцент, докторант

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. У статті здійснено соціально-філософський аналіз феномену суспільно-політичної стабільності, а також розглянуто моделі дестабілізації суспільно-політичної системи. Досліджено філософсько-методологічні засади державно-управлінської діяльності у сфері забезпечення суспільно-політичної стабільності та обґрунтована пропозиція щодо виокремлення трьох рівнів цієї діяльності в рамках телеологічного підходу: перший – світоглядний; другий – процесний; третій – організаційний. Також запропоновано форми системної протидії загрозам суспільно-політичній стабільності на стратегічному та тактичному рівнях державного управління.

Ключові слова: тоталлогія; суспільно-політична стабільність; державно-управлінська діяльність у сфері забезпечення суспільно-політичної стабільності; парадигми державного управління; моделі дестабілізації суспільно-політичної системи; форми системної протидії загрозам суспільно-політичній стабільності.

М. М. Шевченко, к. філос. н, доцент, докторант

ФИЛОСОФСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ГОСУДАРСТВЕННО-УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ

Аннотация. В статье осуществлен социально-философский анализ феномена общественно-политической стабильности, а также рассмотрены модели дестабилизации общественно-политической системы. Исследованы философско-методологические основы государственно-управленческой деятельности в сфере обеспечения общественно-политической стабильности и предложено выделить три уровня этой деятельности в рамках телеологического подхода: первый – мировоззренческий; второй – процессный; третий – организационный. Также предложены формы системного противодействия угрозам общественно-политической стабильности на стратегическом и тактическом уровнях государственного управления.

Ключевые слова: тоталлогия; общественно-политическая стабильность; государственно-управленческая деятельность в сфере обеспечения общественно-политической стабильности, парадигмы государственного управления; модели дестабилизации общественно-политической системы; формы системного противодействия угрозам общественно-политической стабильности.

М. М. Shevchenko, Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor, Doctoral Candidate**THE PHILOSOPHICAL-METHODOLOGICAL BASIS OF PROVIDING SOCIAL-POLITICAL STABILITY IN THE CONDITIONS OF EXTERNAL INSPECTION OF SOCIAL CONFLICTS**

Urgency of the research. In the Strategy of National Security of Ukraine, the undermining of social-political stability is defined as a threat to national interests.

Target setting. This circumstance determines the need to study the philosophical-methodological problems of the theory and practice of public administration in the field of providing social-political stability.

Actual scientific researches and issues analysis. The efforts of domestic scholars such as V. Abramov, V. Andrushchenko, V. Bech, G. Pocheptsov and O. Rudenko initiated the development of issues of ensuring social-political stability.

Uninvestigated parts of general matters defining. However, today there are still very few works devoted to questions of methodological substantiation of social mechanisms of ensuring social-political stability in the conditions of external inspiration of social conflicts.

The research objective. That is why the purpose of the article is to study the philosophical-methodological foundations of state-management activities to ensure socio-political stability.

The statement of basic materials. The article deals with the social-philosophical analysis of the phenomenon of social-political stability, examines the models of destabilization of the socio-political system, proposes the forms of a systemic counteraction to the threats of social-political stability at the strategic and tactical levels of state governance.

Conclusions. The three-level model of state-management activity in the field of providing social-political stability is proposed: the first level - ideological, which provides a general understanding of the problems of ensuring social-political stability; the second is a process that is designed to ensure a rational construction of the processional of stabilizing the social-political situation, taking into account models of threats to destabilize the social-political system; the third - an organizational, which is intended to provide a rational organization of the activities of subjects of ensuring social-political stability.

Keywords: totalology; social-political stability, state-management activity in the field of providing social-political stability; paradigms of state administration; models of destabilization of the social-political system; forms of systemic counteraction to threats to social-political stability.

DOI 10.25140/2412-1185-2017-2(10)-103-111

Постановка проблеми. В Стратегії національної безпеки України однією з актуальних загроз національним інтересам визначено «агресивні дії Росії, що здійснюються для виснаження української економіки і підриву суспільно-політичної стабільності з метою знищення держави Україна і захоплення її території» [1]. За таких умов, що склалися існує нагальна необхідність створення ефективної системи забезпечення національної безпеки України.

Актуальність теми дослідження. Ця обставина і визначає зв'язок загальної проблеми з найбільш важливими науковими та практичними завданнями дослідження філософсько-методологічних проблем забезпечення суспільно-політичної стабільності в умовах зовнішнього інспірування соціальних конфліктів.

На підставі аналізу останніх досліджень і наукових публікацій можна зробити висновок про те, що соціально-філософськими, політологічними, соціологічними та державно-управлінськими проблемами забезпечення суспільно-політичної стабільності певною мірою переймалися вітчизняні дослідники, як: В. Анрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко, М. Лепський (ідеологія стабільності, світовий досвід підтримки стабільності функціонування суспільних систем, генезис та еволюція ідеї демократичного повстання в конституційній культурі європейських країн), В. Абрамов, Д. Кучма (концептуальні засади функціонування системи державного управління забезпеченням національної безпеки, основні підходи до забезпечення безпеки), О. Кубеліус, О. Лановенко, В. Піроженко, Ю. Черноморець, О. Шевченко (принципова стратифікаційна модель національної безпеки, сучасні тенденції формування середнього класу, громадянського суспільства та правової держави в Україні), В. Ананьїн, В. Горлинський, О. Пучков (теоретико-аксіологічні засади безпеки сталого розвитку українського суспільства в умовах глобальних викликів), В. Бех (імперативи концепції національної безпеки у XXI столітті), В. Шевченко (мудрість як код соціокультурного топосу свого народу та попередження спільноти про симптоми занепаду та загроз), С. Дацюк (ригідність соціального мислення як форма кризи і виродження постмодерністського мислення), Ф. Канак (перехідний стан буття), М. Кисельов, С. Грабовський (кризова реальність в сучасному світі), В. Холод (динаміка нарощування парополітики в період революційних криз та в умовах політичної модернізації), В. Лутай (теорія синергетики), В. Кізіма (сізігійне управління суспільними системами), М. Попович, В. Грубов (критеріальні виміри безпеки в політичних ідеологіях та їх вплив на забезпечення суспільно-політичної стабільності в країнах-членах ЄС), Є. Сірий (соціальна напруженість), О. Руденко (суспільна стабільність), Ю. Канигін, В. Кушерець, В. Князев, І. Надольний, М. Росенко, Г. Валевський (аналіз загроз стабільності в упровадженні політики реформ), О. Уткін (етнополітичні та міжконфесійні чинники суспільно-політичної стабільності в регіонах України), Г. Почепцов,

О. Литвиненко (сценарії інспірування суспільно-політичної нестабільності та стратегії реагування на загрози дестабілізації суспільно-політичної системи).

Виділення недосліджених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок вітчизняних дослідників проблем забезпечення суспільно-політичної стабільності, маємо констатувати, що сьогодні ще обмаль праць в яких би розглядалися питання методологічного обґрунтування соціальних механізмів забезпечення суспільно-політичної стабільності, а також розробки технологій державного реагування на загрози дестабілізації суспільно-політичної системи України.

Постановка завдання. Саме тому метою статті є дослідження філософсько-методологічних засад державно-управлінської діяльності щодо забезпечення суспільно-політичної стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. Підтримка суспільно-політичної стабільності, запобігання зіткненням великих соціальних груп – етносів, класів, релігійних громад, – є одним з традиційних завдань політики національної безпеки будь-якої держави. У світовій політичній практиці вже досить давно були вироблені і апробовані форми та способи збереження мирних соціально-політичних, міжетнічних і міжконфесійних відносин, а також запобігання внутрішнім конфліктам [2].

Водночас сучасні держави, незважаючи на увесь наявний у них арсенал засобів і методів попередження подібних зіткнень, нерідко програють в боротьбі за збереження суспільно-політичної стабільності своїм супротивникам в особі екстремістських, терористичних, суспільно-політичних, етнічних і релігійних організацій. Екстремістськими силами ще ширше, ніж раніше, стали застосовуватися методи інформаційно-психологічної дії і маніпулювання масовою свідомістю, що дозволяють забезпечити політичну мобілізацію великих мас населення, перетворити їх на натовп, який діє на користь маніпуляторів для делегітимізації влади. Опоненти політичних режимів також використовують протестний потенціал різних груп і верств населення. Цей чинник враховується в розпалюванні міжетнічних і міжконфесійних конфліктів, що дестабілізують політичні системи та призводять до розпаду держав [3; 4].

Аналіз перебігу соціальних змін наприкінці ХХ – початку ХХІ століть показав, що зміна політичних режимів в низці держав, а відтак основних пріоритетів зовнішньої та внутрішньої політики зумовлене системними провалами в реалізації державної соціально-економічної та етнонаціональної політики, нездатністю урядів вирішувати соціальні протиріччя, що накопичилися. Спроби перекласти відповідальність за дестабілізацію тільки на політичну опозицію, формувати «образ ворога» і пояснювати кризові процеси з позицій «теорії змови» в методологічному відношенні є некоректними. Тому головна увага наукового співтовариства повинна приділятися дослідженню, передусім, шляхів і внутрішніх умов підтримки суспільно-політичної стабільності в країні.

Нині в українському суспільстві зберігаються підстави для соціальних, економічних, політичних, етнічних та іншого роду протиріч, що досить часто проявляються в протестній активності населення. Водночас, в стосунках України з Російською Федерацією, має місце міждержавне протиборство, в ході якого використовувалися й в подальшому можуть використовуватися технології боротьби з державністю, й зокрема технології дестабілізації суспільно-політичної системи. У зв'язку з цим досить актуальною є розробка комплексу заходів з протидії загрозам суспільно-політичної стабільності в Україні.

Попередньо зауважимо, що розглядаючи державно-управлінську діяльність у сфері забезпечення суспільно-політичної стабільності, постає необхідність в групуванні за критеріями характеру і рівнів цілей вказаної діяльності. В рамках телеологічного підходу пропонуємо виокремити три рівні державно-управлінської діяльності у сфері забезпечення суспільно-політичної стабільності: перший, базовий рівень – світоглядний, який забезпечує загальне розуміння проблем забезпечення суспільно-політичної стабільності; другий рівень – процесний, який покликаний забезпечити раціональну побудову процесу стабілізації суспільно-політичної ситуації з урахуванням моделей загроз дестабілізації суспільно-політичної системи, які застосовуються в конкретно-історичних умовах; третій рівень – організаційний, який покликаний забезпечити раціональну організацію діяльності суб'єктів забезпечення суспільно-політичної стабільності на стратегічному та тактичному рівнях державного управління.

Проведений аналіз філософсько-методологічних засад і сучасних підходів до розуміння проблем забезпечення суспільно-політичної стабільності [5-7] та державного реагування на загрози

дестабілізації суспільно-політичної системи в умовах зовнішнього інспірування соціальних конфліктів [8; 9] дозволяє стверджувати, що:

1) в соціально-філософських дослідженнях, які присвячені розгляду проблем підтримки стабільності функціонування суспільних систем відбувся перехід від марксизму до неомарксизму, й далі до синергетики та ідеї тотальності, глобальності предмету історії. В рамках останньої визнається необхідність вивчення ментальності як сфери, в якій втілено нерозривна єдність всіх складових історичного процесу елементів – як матеріальних так й ідеальних. Із розуміння соціуму як тотальності слідує, що всім сферам його життя притаманні як самостійність, так і органічна єдність;

2) в тоталогії дослідження динамічного хаосу здійснюється в рамках причинно-кондіціональної парадигми, в якій причини та умови протікання процесів є рівноцінними. В рамках цієї парадигми умови вперше починають досліджуватися як самостійний детермінант, а саме: соціальне середовище життя, політична та соціально-економічна ситуація, духовна атмосфера в суспільстві і т.д. [7, с. 55-56]. Умови породжують парсичні випадковості в яких є завжди своя система відносин, які впорядковані. Ця впорядкованість не причинна, а структурна. Внаслідок механізму самодетермінації тотальність є одночасно тією, що творить, й тією яку творять. Тобто онтіко-онтологічна рефлексивність проявляється в ній як постійно оновлюючі її самокодування, саморепрезентація, й водночас самодекодування, самовідтворення. За таких умов, тотальність пов'язана з різноманіттям й мінливістю суб'єктів свого поточного змісту, тобто субстракності [7, с. 64-65]. Вказаний механізм самодетермінації в суспільстві проявляється у взаємовпливах економіки і політики, політики та ідеології, науки і гуманізму, науки і освіти, освіти і технологічного прогресу, етики і бізнесу, культури та ідеології, культури і безпеки, політики та безпеки, політики і війни, війни і насильства, стратегем і тактичних завдань і т.д. Цей механізм забезпечує не лише загальну саморегуляцію людської життєдіяльності, а й численні коливальні явища.

Вітчизняний філософ В. Кізіма зазначає, що будь-яка хвиля парсичних впливів умов, яка породжена впливом причин, спричиняє зміни цієї причинної дії й несе в собі по відношенні до неї деструктивний характер. Проте ця деструкція може мати різні наслідки: може протидіяти подальшому зростанню цієї причинної дії й в такий спосіб нейтралізувати її, що призведе до стабілізації ситуації (випадок від'ємного зворотного зв'язку); може призвести до резонансу з причинними діями і тим самим вести систему «причини-умови» до дестабілізації і саморуїнування (випадок позитивного зворотного зв'язку). Тобто за умов встановлення відчутного зворотного зв'язку виникає первинна циклодинамічна цілісність, яка є нестійкою й розпадається при наявності позитивного зворотного зв'язку, й розгортається – якщо має місце негативний зворотній зв'язок. В останньому випадку можуть мати два варіанти розгортання циклодинамічної цілісності: 1) зворотній парсичний вплив намагається зруйнувати систему внутрішніх генерологічних відносин речі-причини і якщо йому це вдається, то річ не витримує енергетичної конкуренції із середовищем й невпинно йде до розпаду; 2) якщо ці відносини утворюють міцну енергетичну структуру, то річ, нарощуючи модуляції зовнішнього середовища у вигляді певного коду, розвивається зберігаючи при цьому загальну стійкість своєї ідентичності [7, с. 67-68]. Як слушно зауважив В. Кізіма: «В сучасних складних і рухливих явищах ігнорування принципової ролі випадковостей і уявлень про сізигійну детермінацію стає неприпустимим. Їх необхідно вивчати і використовувати, а не намагатися зовнішнім чином забороняти. В цьому – сутність переходу до гнучкого управління» [7, с. 70]. Тобто за умов існування «індустрії випадковостей», яка обслуговує не скільки суспільно значимі, а переважно корпоративні і приватні завдання [7, с. 71], існує нагальна необхідність свідомого випереджального аналізу випадковостей, особливо тих, які свідомо сплановані й створені штучно.

Зауважимо, що нині є досить широкий набір технологій дестабілізації суспільно-політичної системи. Практично в більшості із них у якості основних потенціальних дестабілізуючих факторів можуть бути використані: кризові явища суспільно-політичного життя в столиці держави; етнотериторіальні люфти в геополітичній структурі регіонів світу; урядова, парламентська, конституційна, економічна та екологічна кризи в країні; масові порушення прав людини; надання підтримки «державам-терористам»; поширення екстремізму та політичного тероризму в країні; порушення міжнародних режимів, що регулюють воєнно-політичні питання міжнародної безпеки [3; 4]. Така ситуація надає можливість державі-нападниці здійснити: дискримінацію влади держави-супротивника у вирішенні проблем забезпечення суспільно-політичної стабільності із ме-

тою подальшої делегітимізації влади; створення та подальша підтримка сепаративних рухів та опозиції, включаючи військову допомогу; приведення опозиції до влади та закріплення позитивних результатів спеціальної операції по інспіруванню соціального конфлікту.

Аналіз перебігу подій міждержавного протиборства кінця XX – початку XXI століття дозволяє побудувати базову модель загроз дестабілізації суспільно-політичної системи, яка структурно включає в себе такі моделі як [3]:

- 1) модель створення ситуації економічної нестабільності, яка передбачає планування та здійснення низки взаємопов'язаних заходів;
- 2) модель політичної дестабілізації суспільно-політичного життя в столиці держави;
- 3) модель політичної дестабілізації суспільства екстремістськими організаціями;
- 4) модель політичної дестабілізації суспільства сепаратистськими та терористичними організаціями.

Наголосимо на умовності цієї та інших подібних моделей загроз дестабілізації суспільно-політичної системи. Однак, на наш погляд, використання зазначених моделей будь-якою зовнішньою силою є досить небезпечною в потенціалі.

Розглядаючи питання раціональної побудови процесу стабілізації суспільно-політичної ситуації з урахуванням моделей загроз дестабілізації суспільно-політичної системи, які застосовуються в конкретно-історичних умовах акцентуємо увагу на двох типах забезпечення безпеки конкретного об'єкту (в т.ч. держави):

ствердження безпеки як розвиток і зміцнення самого об'єкту і підтримка його природи (парадигма розвитку);

забезпечення безпеки як боротьба з конкретними небезпеками, наслідком чого є підтримка існування об'єкту (парадигма захисту).

Внаслідок цього можуть реалізовуватися дві стратегії забезпечення суспільно-політичної стабільності:

стратегія ствердження, зміцнення стійкості суспільної системи, що передбачає побудову благополучного і впевненого у своєму майбутньому суспільства;

стратегія захисту, при якому основа діяльності органів державної влади, які опікуються питаннями забезпечення суспільно-політичної стабільності складає виявлення загроз і їх нейтралізація.

Отже, управління процесами забезпечення суспільно-політичної стабільності має здійснюватися подвійним способом. В першому випадку стратегічне управління спрямоване на збереження стійкості системи в межах, які є необхідними для забезпечення нормального протікання життя важливих для неї процесів. В другому випадку тактичне управління, яке відрізняється мобільністю і спрямоване на забезпечення відносно швидкої зміни системи. Обидва типи управління не лише протилежні у певному відношенні, але й пов'язані один з одним за принципом компліментарності: один тип компенсує, доповнює те, на що не «спроможний» інший, оскільки стратегічне управління, пов'язане із стійкістю руху, не здатне забезпечити швидку зміну стану системи, її мобільність у відповідності до постійно мінливим умов, тоді коли тактичне управління, спрямоване на швидкоплинні зміни середовища, не забезпечує стаціонарності системи у відповідності до стійкості, постійно діючим чинникам об'єктивної реальності. Стратегічне управління зорієнтоване на стабільні, мало мінливі, відносно постійні і повторювальні процеси; тактичне, навпаки – на швидкоплинні, калейдоскопічні зміни.

Саме тому, головною умовою запобігання та протидії загрозам суспільно-політичній стабільності будь-якої країни є побудова благополучного і впевненого у своєму майбутньому суспільства. Не випадково саме проблемам соціальної, економічної, екологічної, молодіжної політики, ідеології стабільності відводиться значне місце як в офіційних документах, так і в наукових дослідженнях [10]. Проте процеси модернізації в Україні ще не завершені, і духовні, ідейні, соціально-економічні та інституціональні підстави регулювання існуючих суспільних протиріч залишаються слабкими і нестійкими. Шляхи зміцнення цих підстав у перспективні заслуговують на окреме дослідження, але враховуючи сучасні умови, які склалися в безпековому середовищі України, у своїх роботах автор приділяв увагу передусім технологіям дестабілізації суспільно-політичної системи та технологіям протидії загрозам у внутрішньополітичній сфері [2; 3; 11].

Розглядаючи питання організації діяльності суб'єктів забезпечення суспільно-політичної стабільності акцентуємо увагу на філософсько-методологічних проблемах стратегічного та тактич-

ного управління у цій специфічній сфері.

Попередньо зауважимо, що у вітчизняному офіційному дискурсі державного управління визначення поняття «загроза суспільно-політичній стабільності» не сформульовано. Водночас, у вітчизняному науковому дискурсі більшість авторів звертаються до поняття «надзвичайний стан», визначення якого наведено у Законі України «Про правовий режим надзвичайного стану» [12]. Аналіз же існуючих підходів щодо визначення сутності та змісту організації діяльності суб'єктів забезпечення суспільно-політичній стабільності дозволяє констатувати відсутність узагальнених алгоритмів, які відображали б конкретний його стан та модель. Для виконання вказаних завдань необхідні відповідні фахові наукові дослідження, а також закони, концепції, стратегії та методологія, відпрацювання яких неможливе без визначення базових термінів (понять), удосконалення правових основ державного реагування на загрози суспільно-політичній стабільності в умовах зовнішнього інспірування соціальних конфліктів.

В сучасних дослідженнях державно-управлінських проблем забезпечення суспільно-політичній стабільності намітився перехід від інструментальної парадигми державного управління, під якою розуміється державне управління як сукупність інструментів управління державою і впливу держави на суспільство [13, с. 22], до постмодерністської парадигми [14, с. 11], парадигми інноваційного розвитку суспільства [15, с. 21], парадигми управління «суб'єкт – полісуб'єктне середовище» [10, с. 23], системно-діяльнісної парадигми [10, с. 58-74]. У дослідженнях, які виконані в рамках інструментальної парадигми державного управління робиться акцент на аналізі політичного тероризму, екстремізму, сепаратизму, визначенні шляхів профілактики й боротьби з цими загрозами [8; 9; 16]. Водночас, у дослідженнях, які виконані в рамках парадигм інноваційного розвитку суспільства, управління «суб'єкт – полісуб'єктне середовище», системно-діяльнісної парадигми в певній мірі [10; 17-19]: а) визначено шляхи і способи протидії різним формам дестабілізації політичної та економічної систем як певному класу загроз національній безпеці; б) розглядаються питання попередження і врегулювання внутрішніх конфліктів; в) розглядаються питання про застосування непрямих і невоєнних засобів в забезпеченні внутрішньої (державної і громадської) безпеки.

Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду державного реагування на загрози суспільно-політичній стабільності дозволяє констатувати, що симетричні й реактивні силові дії із захисту основ конституційного ладу країни в умовах зростання протестної активності населення і використання нових технологій політичної дестабілізації такими суб'єктами загроз, як окремі держави, міжнародні інститути, екстремістські, сепаратистські, терористичні групи, організації й рухи вже малоефективні і не можуть надалі претендувати на роль універсальних засобів забезпечення внутрішньої безпеки [20].

На нашу думку, в сучасних умовах міждержавного протиборства найбільш перспективною моделлю системи протидії загрозам суспільно-політичній стабільності є креативна модель. Остання передбачає організацію та здійснення комплексу превентивних і оперативних заходів та дій, що реалізуються державою і недержавними учасниками забезпечення національної безпеки для збереження духовних основ суспільства, попередження, нейтралізації і припинення дій мережевих екстремістських, сепаратистських і терористичних структур, масових акцій політичної дестабілізації, втручання у внутрішні справи країни.

Формами системної протидії сучасним загрозам суспільно-політичній стабільності на стратегічному рівні державного управління є:

а) заходи по підвищенню стійкості держави до деструктивного інформаційного впливу, до економічного і військового послаблення країни, до загострення суспільно-політичних протиріч в суспільстві;

б) стратегіями протидії зовнішнім, внутрішнім і трансграничним загрозам. Найважливіше значення для підвищення стійкості країни до сучасних загроз суспільно-політичній стабільності має захист і збереження духовних, ідейно-ціннісних, культурних, освітніх і соціально-економічних основ держави і суспільства. Фактично ці основи виступають головними гарантіями національної безпеки країни, і держава, що відмовляється від своєї відповідальності і зобов'язань перед громадянами в цих сферах, підриває суспільно-політичну стабільність на найбільш глибокому рівні.

Формами системної протидії сучасним загрозам суспільно-політичній стабільності на тактичному рівні державного управління є технології державного реагування на загрози дестабілізації суспільно-політичної системи [11].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

1. Проблема забезпечення суспільно-політичної стабільності в Україні відноситься до найгостріших проблем сучасності. Позитивним є те, що зусиллями вітчизняних вчених започатковано розробку питань застосування непрямих і невоєнних засобів в забезпеченні внутрішньої безпеки. Проте симетричні і реактивні силові дії із захисту основ конституційного ладу країни в умовах зростання протестної активності населення і використання нових технологій дестабілізації суспільно-політичної системи такими суб'єктами загроз, як окремі держави, міжнародні інститути, екстремістські, сепаратистські, терористичні групи, організації і рухи, їх об'єднання і мережі, вже малоефективні і не можуть надалі претендувати на роль універсальних засобів забезпечення внутрішньої безпеки.

Перераховані обставини визначають необхідність вироблення концептуальних основ комплексної методики оцінки загроз у внутрішньополітичній сфері та системної протидії зовнішнім, внутрішнім і трансграничним загрозам суспільно-політичній стабільності України в сучасних умовах.

2. Запропоновано модель державно-управлінської діяльності у сфері забезпечення суспільно-політичної стабільності: перший, базовий рівень – світоглядний, який забезпечує загальне розуміння проблем забезпечення суспільно-політичної стабільності; другий рівень – процесний, який покликаний забезпечити раціональну побудову процесу стабілізації суспільно-політичної ситуації з урахуванням моделей загроз дестабілізації суспільно-політичної системи, які застосовуються в конкретно-історичних умовах; третій рівень – організаційний, який покликаний забезпечити раціональну організацію діяльності суб'єктів забезпечення суспільно-політичної стабільності на стратегічному та тактичному рівнях державного управління.

Системна протидія сучасним загрозам дестабілізації суспільно-політичної системи в умовах зовнішнього інспірування соціальних конфліктів є окремою складною темою і потребує ретельного дослідження, що автор і ставлять за мету під час подальшої роботи у цій сфері.

Література

1. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 26.05.2015 № 287/2015 : [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет-представництво Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.
2. Шевченко, М. М. «Оксамитові» революції 1989-2005 рр.: класична модель, заходи протидії / М. М. Шевченко, О. Г. Давиденко // Воєнно-історичний вісник. – 2013. – № 2. – С. 104-109.
3. Шевченко, М. М. Моделі дестабілізації суспільно-політичної та економічної систем на прикладі пострадянських країн / М. М. Шевченко // Воєнно-історичний вісник. – 2013. – № 3. – С. 80-87.
4. Шевченко, М. М. Модель регіональної дезінтеграції держави як складова комплексної моделі державного реагування на загрози національній безпеці / М. М. Шевченко // Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. – 2014. – № 2. – С. 26-35.
5. Губерський, Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко М. Михальченко. – К.: Знання України, 2002. – 580 с.
6. Лутай, В. С. Синергетическое «универсальное послание» И. Пригожина человечеству и метод его реализации / В. С. Лутай. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2010. – 256 с.
7. Кизима, В. В. Социум и Бытие / В. В. Кизима. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2007. – 204 с.
8. Литвиненко, О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії / О. В. Литвиненко. – К.: ВКФ «Сатсанта», 2000. – 222 с.
9. Почепцов, Г. Революция.com. Основы протестной инженерии / Г. Почепцов. – М.: Европа, 2005. – 532 с.
10. Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України / В. І. Абрамов [та ін.]. – К.: МАЙСТЕР КНИГ, 2012. – 536 с.
11. Шевченко, М. М. Поняття «технологія державного реагування на загрози дестабілізації суспільно-політичної системи» та її складові / М. М. Шевченко // Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. – 2016. – № 3-4 (11-12). – С. 82-95.
12. Нормативно-правова база в галузі безпеки і оборони України: видання друге, доповнене / А. Гриценко, М. Кожієл, А. Єрмолаєв, Ф. Флурі. – К.: Центр дослідження армії, конверсії та роззброєння, 2012. – 820 с.
13. Методологія державного управління як галузі науки : наук. розробка / авт. кол.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. О. Краснейчук. – К.: НАДУ, 2010. – 32 с.
14. Руденко, О. М. Теоретико-методологічні засади дослідження суспільної стабільності в науці державного управління: автореф. дис...д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01. / О. М. Руденко; НАДУ. – Київ, 2011. – 39 с.
15. Бакуменко, В. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління [Електронний ресурс] / В. Бакуменко, С. Попов // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 43. – С. 21-28 – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_43/fail/4.pdf.
16. Уткін, О. І. Соціально-політична стабільність у регіоні: етнополітичні та міжконфесійні відносини / О. І. Уткін. – К.: НІСД, 1998. – 160 с.

17. Абрамов, В. І. Духовність суспільства: методологія системного вивчення / В. І. Абрамов. – К. : КНЕУ, 2004. – 236 с.
18. Давиденко, О. Г. Моделі політичної дестабілізації суспільства як складова комплексної моделі державного реагування на загрози національній безпеці / О. Г. Давиденко // Державна служба та публічна політика: проблеми і перспективи розвитку: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 27 трав. 2016 р.) / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білинської, С. В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2016. – С. 279-281.
19. Савранська, Г. М. Партиципаторна функція системи забезпечення соціальної безпеки / Г. М. Савранська // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 15. – С. 57–60.
20. Шевченко, М. М. Особливості адаптивної та консервативної моделей протидії загрозам суспільно-політичній стабільності / М. М. Шевченко // Державне реагування на загрози національним інтересам України: актуальні проблеми та шляхи їх розв'язання: матеріали круглого столу (Київ, 19 лютого 2014 р.) / за ред. К. О. Ващенко, Г. П. Ситника. – К. : НАДУ, 2014. – С. 88-91.

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» № 287/2015 [Decree of the President of Ukraine "On the decision of the Council of National Security and Defense of Ukraine dated May 6, 2015 "On the Strategy of National Security of Ukraine" № 287/2015]. (May 6, 2015). www.president.gov.ua. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> [in Ukrainian].
2. Shevchenko, M. M., Davydenko, O. H. (2013). «Oksamytovic revoliutsii 1989-2005 rr.: klasychna model, zakhody protydivi ["Velvet" revolutions of 1989-2005: classic model, countermeasures]. *Voienno-istorychnyi visnyk – Military-historical Bulletin*, 2, 104-109 [in Ukrainian].
3. Shevchenko, M. M. (2013). Modeli destabilizatsii suspilno-politychnoi ta ekonomichnoi system na prykladi postradianskykh krain [Models of destabilization of socio-political and economic systems on the example of post-Soviet countries]. *Voienno-istorychnyi visnyk – Military-historical Bulletin*, 3, 80-87 109 [in Ukrainian].
4. Shevchenko, M. M. (2014). Model rehionalnoi dezintehratsii derzhavy yak skladova kompleksnoi modeli derzhavnoho reahuvannia na zahrozy natsionalnoi bezpetsi [Model of regional disintegration of the state as a component of a comprehensive model of state response to threats to national security]. *Naukovo-informatsiinyi visnyk Akademii natsionalnoi bezpeky – Scientific-Information Bulletin of the Academy of National Security*, 2, 26-35 [in Ukrainian].
5. Huberskyi, L., Andrushchenko, V., Mykhalchenko, M. (2002). *Kultura. Ideolohiia. Osobystist: Metodoloho-svitohliadnyi analiz [Culture. Ideology. Personality: Methodological-ideological analysis]*. Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
6. Lutai, V. S. (2010). *Sinergeticheskoe «universalnoe poslanie» I Prigozhina chelovechestvu i metod ego realizatsii [The synergistic "universal message" of I. Prigozhin to mankind and the method of its realization]*. Kyiv: PARAPAN [in Russian].
7. Kizima, V. V. (2007). *Sotsium i Bytie [Society and Being]*. Kyiv: PARAPAN [in Russian].
8. Lytvynenko, O. V. (2000). *Spetsialni informatsiini operatsii ta propahandystski kampanii [Special Operations and Propaganda Campaigns]*. Kyiv: VKF «Satsanta» [in Ukrainian].
9. Pochepstov, G. (2005). *Revolutsiia.com. Osnovy protestnoi inzhenerii [Revolution.com. Fundamentals of protest engineering]*. Moscow: Evropa [in Russian].
10. Abramov, V. I. (2012). *Shliakhy udoskonalennia systemy derzhavnoho upravlinnia zabezpechenniam natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Ways of Improvement of the Public Administration System for ensuring the national security of Ukraine]*. Kyiv: MAISTER KNYH [in Ukrainian].
11. Shevchenko, M. M. (2016). Poniattia «teknolohiia derzhavnoho reahuvannia na zahrozy destabilizatsii suspilno-politychnoi systemy» ta yii skladovi [Concept of "technology of state response to the threat of destabilization of the socio-political system" and its components]. *Naukovo-informatsiinyi visnyk Akademii natsionalnoi bezpeky – Scientific-Information Bulletin of the Academy of National Security*, 3-4(11-12), 82-95 [in Ukrainian].
12. Hrytsenko, A., Kozhiel, M., Yermolaiev, A., Fluri, F. (2012). *Normatyvno-pravova baza v haluzi bezpeky i oborony Ukrainy [Normative-legal base in the field of security and defense of Ukraine]*. Kyiv: Center for the Study of Army, Conversion and Disarmament [in Ukrainian].
13. Surmin, Yu. P., Bakumenko, V. D., Krasneichuk, A. O. (2010). *Metodolohiia derzhavnoho upravlinnia yak haluzi nauky [Methodology of public administration as a branch of science]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
14. Rudenko, O. M. (2011). *Teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia suspilnoi stabilnosti v nauksi derzhavnoho upravlinnia [Theoretical and methodological principles of research of social stability in science of public administration]*. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
15. Bakumenko, V., Popov, S. (2015). *Paradyhma innovatsiinoho rozvytku suspilstva: suchasni kontseptsii reformuvannia publichnoho upravlinnia [Paradigm of innovative society development: modern concepts of reforming public administration]*. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia – Efficiency of public administration*, 43, 21-28. Retrieved from http://www.lvivacademy.com/vidavnytstvo_1/edu_43/fail/4.pdf [in Ukrainian].
16. Utkin, O. I. (1998). *Sotsialno-politychna stabilnist u rehioni: etnopolitychni ta mizhkonfesiini vidnosyny [Socio-political stability in the region: ethno-political and inter-confessional relations]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
17. Abramov, V. I. (2004). *Dukhovnist suspilstva: metodolohiia systemnoho vyvchennia [Spirituality of society: methodology of systematic study]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].

---

18. Davydenko, O. H. (2016). Modeli politychnoi destabilizatsii suspilstva yak skladova kompleksnoi modeli derzhavnoho reahuvannia na zahrozy natsionalnii bezpetsi [Models of political destabilization of society as a component of a comprehensive model of state response to threats to national security]. A. P. Savkov, M. M. Bilynska, S. V. Zahorodniuk (Eds.). *Derzhavna sluzhba ta publiczna polityka: problemy i perspektyvy rozvytku – Public service and public policy: problems and prospects of development: Proceedings of the annual All-Ukrainian Scientific and Practical Conference on International Participation*. (pp. 279-281). Kyiv: NADU [in Ukrainian].

19. Savranska, H. M. (2016). Partysypatorna funktsiia systemy zabezpechennia sotsialnoi bezpeky [Participatory function of the system for ensuring social safety]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 15, 57-60 [in Ukrainian].

20. Shevchenko, M. M. (2014). Osoblyvosti adaptivnoi ta konservativnoi modelei protydii zahrozam suspilno-politychnii stabilnosti [Features of adaptive and conservative models of counteracting threats to socio-political stability]. K. O. Vashchenka, H. P. Sytnyka (Eds.). *Derzhavne reahuvannia na zahrozy natsionalnym interesam Ukrainy: aktualni problemy ta shliakhy yikh rozviazannia – State reaction to threats to the national interests of Ukraine: actual problems and ways of their solution: materials of the round table*. (pp. 88-91). Kyiv: NADU [in Ukrainian].

Надійшла 09.10.2017

Бібліографічний опис для цитування:

Шевченко, М. М. Філософсько-методологічні засади державно-управлінської діяльності щодо забезпечення суспільно-політичної стабільності / М. М. Шевченко // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. 2017.- № 2 (10).- С. 103-111.